

Pojem Zahodna Evropa in njene naravnogeografske značilnosti

Pojem Zahodna Evropa

- v družbenogeografsko regijo Zahodna Evropa uvrščamo Irsko, Veliko Britanijo, Francijo, Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg
- skupne značilnosti teh držav so: lega ob atlantskem oceanu, oceansko podnebje, stara industrializacija, zahodnoevropska kultura, visoka gospodarska razvitost, moderna tehnologija, postindustrijska družba
- pomembno vlogo pri gospodarskem razvoju so imeli naslednji dejavniki: britanski in francoski kolonialni imperij, industrijska revolucija ob koncu 18. stoletja, prometna lega ob Atlantiku in Renu, uspešno prilagajanje sodobnim tržnim zakonitostim
- države Zahodne Evrope pa se srečujejo tudi z nekaterimi problemi: neenakomeren regionalni razvoj, zgostitev industrije v glavnih mestih, velikih pristaniščih in na starih industrijskih območjih
- v Zahodni Evropi najdemo sedeže številnih svetovnih in evropskih institucij: Pariz (UNESCO-izobraževanje, znanost in kultura), London (IMCO-mednarodna pomorska posvetovalna organizacija), Bruselj (Evropski parlament, Evropska komisija), NATO (Severnoatlantska zveza), Luxemburg (Evropska investicijska banka), ...
- skupaj z Nemčijo imajo države Zahodne Evrope vodilno vlogo v Evropski uniji, prav tako sodijo med gospodarsko najmočnejše države sveta, pomembno vlogo pa imajo tudi v svetovni trgovini
- Velika Britanija ima vodilno vlogo v Commonwealthu (Britanska skupnost narodov), Francija pa v t.i. frankofonski skupnosti (skupnost francosko govorečih držav, kjer gre za kulturnopolitično povezanost nekdanjih francoskih kolonij in Francije)

Karta v knjigi na strani 61 nam prikazuje francosko skupnost in območja, kjer prevladuje francoski jezik!

Britanski Commonwealth (Britanska skupnost narodov)

Gre za mednarodno skupnost držav, v katero so vključeni Združeno kraljestvo in nekdanje kolonije britanskega kolonialnega imperija. Vse članice so samostojne države na vseh področjih notranje in zunanje politike, vendar je iz zgodovinskih razlogov britanski monarh simbol njihove prostovoljne vključitve v skupnost in ga priznavajo za vodjo Commonwealtha. Izraz Britanski Commonwealth se je uveljavil po prvi svetovni vojni, ko se je spremenil položaj dominionov (izraz, ki so ga od leta 1867 do 1947 uporabljali za poimenovanje dežel britanskega kolonialnega imperija, ki so imele delno avtonomijo; po drugi svetovni vojni je pojem dominiona zastarel, saj so bile v Britanski Commonwealth vključene države, ki so bile samostojne republike in niso dolgovale zvestobe kroni), potem ko so Veliki Britaniji ponudili vojaško pomoč. S krono jih je poslej vezala le še uradna obljuba zvestobe. Leta 1945 so Britanski Commonwealth sestavljale države, v katerih je prevladovalo belo prebivalstvo. S priznanjem samostojnosti Indiji, Pakistani in Burmi leta 1947 se je sestava Commonwealtha spremenila. Nekaj držav je izstopilo iz Commonwealtha, med njimi leta 1947 Burma, leta 1949 Republika Irska, leta 1972 Pakistan in leta 1987 Fidži. Južnoafriška republika je izstopila leta 1961, ker so druge članice nasprotovale njeni politiki apartheida.

V 50. letih so se v Veliki Britaniji začele krepiti zahteve po odpravi možnosti svobodnega priseljevanja prebivalstva iz držav Commonwealtha. Samo leta 1959 se jih je priselilo 115 000, večinoma iz Zahodne Indije, Indije in Pakistana, zato so po letu 1962 z vrsto zakonskih ukrepov nadaljnje priseljevanje omejili.

Z rednimi konferencami ter zaradi povezav na finančnem in kulturnem področju se ohranja enotnost članic Commonwealtha. Prebivalcev držav članic Commonwealtha je 1/4 vsega človeštva.

- v geološki zgradbi in reliefu prevladujejo stara grudasta gorovja, nastala s kaledonsko in hercinsko orogenezo, ter vmesne kotline in doline prekrite z mlajšimi sedimenti

Kaj je orogeneza? proces gorotvornosti

- nahajališča črnega premoga v hercinskih gorstvih so bila osnova za začetek industrializacije v Angliji in Belgiji, ravninski svet pa je vplival na razvoj kmetijstva (Nizozemska, Anglija, Irska)
- značilni tipi obal v Zahodni Evropi so riasi, estuarji, delte in marši ter peščene akumulacijske obale; vse skupaj je omogočilo razvoj pomorskega prometa; za obale Škotske so značilni tudi fjordi

Razloži riaški tip obale! morje sega v hribovito notranjsot, ustja se spremenijo v široke zalive

Razloži fjordske obale! morski zaliv sega globoko v notranjost, morje je zalilo nekdanjo ledeniško dolino

Razloži estuarijski tip obale! gre za potopljene rečne doline, globoko v notranjost sega plimovanje, primerne za plovbo

Razloži tip obale marš! skoraj raven svet blizu morske obale in ob rečnih ustjih, zgrajen iz drobnega peska in gline; pred poplavami so zavarovani z nasipi

Razloži deltasti tip obale! širok, rokavast rečni izliv

- pleistocenska poledenitev je preoblikovala večino Britanskega otočja in območje francoskih Alp
- pomemben skupni element Zahodne Evrope je oceansko podnebje z zahodnimi vetrovi in potujočimi cikloni, med klimatskimi dejavniki je pomemben topel Atlantski (Zalivski) tok

Na karti pokaži pot Zalivskega toka!

Katera je prevladujoča kmetijska panoga v Zahodni Evropi, če vemo da so zanjo značilne mile in vlažne zime? intenzivna, tržno usmerjena živinoreja

Razloži pojem “tržna usmerjenost”!

- nekdanje naravno rastje (listnati gozdovi) je v Zahodni Evropi že močno izkrčeno, v pokrajini danes prevladujejo travniki, pašniki in njive (od tod ime “zelena” Evropa)

Vprašanja za ponavljanje

- Katera gorstva prevladujejo v zgradbi in reliefu Zahodne Evrope in kako so leta nastala?
- Naštej značilne tipe obal v Zahodni Evropi!
- Kako vpliva na podnebje Zahodne Evrope Zalivski tok?
- Kakšno kmetijstvo prevladuje v Zahodni Evropi?
- Kakšno je bilo naravno rastje Zahodne Evrope in kakšen je izgled pokrajine danes?

Pojem Zahodna Evropa

- v družbenogeografsko regijo Zahodna Evropa uvrščamo Irsko, Veliko Britanijo, Francijo, Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg
- skupne značilnosti teh držav so: lega ob atlantskem ocenau, oceansko podnebje, stara industrializacija, zahodnoevropska kultura, visoka gospodarska razvitost, moderna tehnologija, postindustrijska družba

- pomembno vlogo pri gospodarskem razvoju so imeli naslednji dejavniki: britanski in francoski kolonialni imperij, industrijska revolucija ob koncu 18. stoletja, prometna lega ob Atlantiku in Renu, uspešno prilagajanje sodobnim tržnim zakonitostim
- države Zahodne Evrope pa se srečujejo tudi z nekaterimi problemi: neenakomeren regionalni razvoj, zgostitev industrije v glavnih mestih, velikih pristaniščih in na starih industrijskih območjih
- v Zahodni Evropi najdemo sedeže številnih svetovnih in evropskih institucij: Pariz (UNESCO-izobraževanje, znanost in kultura), London (IMCO-mednarodna pomorska posvetovalna organizacija), Bruselj (Evropski parlament, Evropska komisija), NATO (Severnoatlanska zveza), Luxemburg (Evropska investicijska banka), ...
- skupaj z Nemčijo imajo države Zahodne Evrope vodilno vlogo v Evropski uniji, prav tako sodijo med gospodarsko najmočnejše države sveta, pomembno vlogo pa imajo tudi v svetovni trgovini
- Velika Britanija ima vodilno vlogo v Commonwealthu (Britanska skupnost narodov), Francija pa v t.i. frankofonski skupnosti (skupnost francosko govorečih držav, kjer gre za kulturnopolitično povezanost nekdanjih francoskih kolonij in Francije)

Naravnogeografske značilnosti Zahodne Evrope

- v geološki zgradbi in reliefu prevladujejo stara grudasta gorovja, nastala s kaledonsko in hercinsko orogenezo, ter vmesne kotline in doline prekrivane z mlajšimi sedimenti

- nahajališča črnega premoga v hercinskih gorstvih so bila osnova za začetek industrializacije v Angliji in Belgiji, ravninski svet pa je vplival na razvoj kmetijstva (Nizozemska, Anglija, Irska)
- značilni tipi obal v Zahodni Evropi so rias, estuarji, delte in marši ter peščene akumulacijske obale; vse skupaj je omogočilo razvoj pomorskega prometa; za obale Škotske so značilni tudi fjordi
- marši: skoraj raven svet blizu morske obale in ob rečnih ustjih, zgrajen iz drobnega peska in gline; pred poplavami so zavarovani z nasipi
- pleistocenska poledenitev je preoblikovala večino Britanskega otočja in območje francoskih Alp
- pomemben skupni element Zahodne Evrope je oceansko podnebje z zahodnimi vetrovi in potujočimi cikloni, med klimatskimi dejavniki je pomemben topel Atlantski (Zalivski) tok
- nekdanje naravno rastje (listnati gozdovi) je v Zahodni Evropi že močno izkrčeno, v pokrajini danes prevladujejo travniki, pašniki in njive (od tod ime "zelena" Evropa)

Primerjava velikosti držav Zahodne Evrope (podatki v km²)

